

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11Co/179/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2110223615
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 09. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Jozef Mačej
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2013:2110223615.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Jozefa Mačēja a členov senátu JUDr. Silvie Hýbelovej a Mgr. Fedora Benku v právnej veci žalobcu: Telefónica O2 Slovakia, s.r.o., Bratislava, Einsteinova 24, IČO: 35 848 863, zast. splnomocnencom: SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., Šoltésovej 14, Bratislava, proti žalovanému: W. I., nar. XX.XX.XXXX, t.č. na neznámom mieste, zastúpený opatrovníkom Mgr. O. S., vyšším súdnym úradníkom Okresného súdu Piešťany, o zaplatenie 1.322,75 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trnava sp. zn. 16C/91/2011-65 zo dňa 8. novembra 2011 v zamietajúcej časti takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej, ako aj v trovách konania **p o t v r d z u j e**.

Žalovanému **n e p r i z n á v a** náhrada trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 486,11 eur a 8,5% úrok z omeškania p. a. zo sumy 185,17 eur od 18.12.2007 do zaplatenia, zo sumy 290,35 od 18.1.2008 do zaplatenia, zo sumy 1.014,00 eur od 19.11.2007 do zaplatenia, zo sumy 0,45 eur od 12.2.2008 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, taktiež určil, že zmluvná podmienka v Dodatku k Zmluve o pripojení zo dňa 10.10.2007 pod bodom II. časť. 2.3 týkajúca sa zmluvnej pokuty, ako aj zmluvná podmienka v Dodatku k Zmluve o pripojení zo dňa 23.10.2007 pod bodom II časť. 2.3 týkajúca sa zmluvnej pokuty sú neprijateľné a neplatné. Zrušil Platobný rozkaz Okresného súdu Trnava zo dňa 03.11.2010 č. k. 25Ro 125/10-34 a o trovách konania rozhodol tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 80 písm. b/, § 153 ods. 3,4 O.s.p. a § 53 ods. 1,4 písm. k/ a 5 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že žalobca ponúka svoje služby spotrebiteľom prostredníctvom štandardných zmlúv, ktoré má vopred pripravené a v ktorých spotrebiteľia zmluvné podmienky nemôžu ovplyvniť čo platí aj pre zmluvnú pokutu, ktorú žalobca žiada od spotrebiteľov zaplatiť vždy v nezmenenej výške bez ohľadu na to, aký čas zostáva do konca doby viazanosti. Reálne môže nastať situácia, že spotrebiteľ zaplatí 23 paušálnych mesačných poplatkov, zostáva mu už iba jeden poplatok a pre jeho nezaplatenie uplatní žalobca rovnakú zmluvnú pokutu, ako v prípade omeškania sa spotrebiteľa už hneď na úvod dvojročného zmluvného vzťahu. Podmienky, za akých žalobca dohoduje zmluvnú pokutu v štandardných zmluvách, poškodzujú spotrebiteľa. Prihliadal aj k ostatným zmluvným podmienkam, k povahe služby, k okolnostiam zmluvy (čl. 4 ods. 1 Smernice). Bez ohľadu na to, že žalobca výslovne neoznačil zmluvu podľa toho, aký typ v zmysle Občianskeho zákonníka reprezentuje, avšak časť zmluvy o pripojení týkajúca sa kúpy telefónu predstavuje kúpnu zmluvu, ktorá je zároveň viazanou zmluvou k zmluve o pripojení. Za relevantnú treba považovať skutočnosť, že zmluvná pokuta má zohľadňovať zľavnenú cenu mobilného telefónu a v prípade predčasného

ukončenia garantovať návratnosť prostriedkov investovaných do zľavy pri odpredaji telefónu. Zmluvná pokuta má však aj iný, nežiaduci rozmer, keď neprimerane ukracuje spotrebiteľa. Žalovaný porušil zmluvu v prvom roku zmluvného vzťahu, teda sa môže javiť, že v jeho prípade obavy z poškodzovania spotrebiteľa nie sú namieste. Súdna kontrola štandardných zmlúv je však postavená na absolútnej neplatnosti neprijateľných klauzúl a bolo by v rozpore s cieľom Smernice, ak by sa pred neprijateľnou podmienkou jeden spotrebiteľ chránil a druhý nie. Rozhodujúce je, že problémová zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa a nie je rozhodujúca vôľa zmluvných strán. Do pozornosti dal formálne oznámenie Európskej komisie z 27.11.2008 č. 2007/2495, v ktorom bolo okrem iného uvedené: „V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že čl. 4 ods. 1 Smernice sa nezameriava na vôľu účastníkov, ale skôr na všeobecný pojem nekalých okolností. To sa odchyľuje od tradičnej zásady zmluvného práva, ktorou je suverenita účastníkov pri prejave vôle. V zmysle ustálenej judikatúry Súdneho dvora je ochrana zavedená Smernicou založená na myšlienke, že spotrebiteľ je vzhľadom na dodávateľa alebo predávajúceho v slabšej pozícii, pokiaľ ide o schopnosť vyjednávať a úroveň jeho znalosti.“ Obligatórnosť zásahu je opodstatnená, ak spotrebiteľovi súd podľa procesného poriadku (§5 O.s.p.) nemôže poskytnúť poučenie o hmotnom práve. Dôležitým rozhodnutím je rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci *Océano Grupo Editorial SA a Rocío Murciano Quintero (C-240/98)* a medzi *Salvat Editores SA a José M. Sánchez Alcón Prades a spol., spojené prípady C-240/98 a C-244/98*, z ktorého je zrejma aj obligatórnosť zásahu súdu proti nekalej podmienke: Cieľ Článku 6 Smernice, ktorý od členských štátov vyžaduje stanoviť, že nečestné podmienky nie sú pre spotrebiteľa zaväzujúce, by sa nedosiahol, keby bol spotrebiteľ sám povinný vystúpiť proti nečestnej povahe takých podmienok. V sporoch, kde zahrnuté sumy sú často obmedzené, môžu byť právnické poplatky vyššie než vložená čiastka, čo môže spotrebiteľa odradiť, aby napadol použitie nečestnej podmienky. V počte členských štátov procedurálne predpisy umožňujú jednotlivcom brániť sa v takých konaniach a je reálne riziko, že spotrebiteľ kvôli neznalosti práva nespochybní podmienku prednesenú proti nemu. Z toho vyplýva, že účinná ochrana spotrebiteľa sa môže dosiahnuť, len ak národný súd prehlási, že má právomoc zhodnotiť podmienky tohto druhu na svoj vlastný návrh. Prvostupňový súd nevidel riešenie v čiastočnej neplatnosti zmluvnej pokuty, keď je problematické nastaviť výšku zmluvnej pokuty, aby plnila význam pre dodávateľa a nepoškodzovala spotrebiteľa. Len čiastočné zneplatnenie zmluvnej pokuty by navyiac nieslo riziko, že žalobcu by neodradilo takéto opatrenie, pretože v prípade súdnej kontroly by bola len sporadicky zmluvná pokuta zmoderovaná, ale predsa len by zostala a neprimerane by regulovala vzťahy neurčitého počtu spotrebiteľov. Aj tento význam má oprávnenie súdu podľa § 153 ods. 3,4 O.s.p., ktoré umožňuje súdu aj bez návrhu rozhodnúť o neplatnosti zmluvnej podmienky v štandardnej formulárovej zmluve. Opatrenia proti nečestným klauzulám musia byť efektívne a odradzujúce (čl. 7 ods. 1 Smernice). Z neplatnej zmluvnej podmienky nevzniklo žalobcovi právo na plnenie a žalovanému povinnosť plniť, preto žalobu o plnenie zo zmluvnej pokuty zamietol.

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa v zamietajúcej časti istiny, úrokov z omeškania a trov konania včas podal odvolanie žalobca. Namietal, že súd prvého stupňa vôbec neprihliadol na to, že zmluvná pokuta zabezpečovala jednak zvýhodnenú cenu mobilného zariadenia a jednak benefit, ktorý žalovaný získal v prípade užívania služieb žalobcu po dobu 24 mesiacov (telefón Samsung L760 za 1,-Sk t.j. 0,03 eur, keď štandardná cena mobilného telefónu bola 6.797,-Sk t.j. 225,62 eur čo predstavuje rozdiel 225,59 eur a telefón Nokia 6300 za 1,-Sk t.j. 0,03 eur čo predstavuje rozdiel 248,59 eur) pričom pri súčte rozdielu akciovej a štandardnej ceny mobilného telefónu a benefitu dospel pri zmluve o pripojení zo dňa 10.10.2007 týkajúcej sa tel. čísla XXXXXXXXXX k sume 2.016,53 eur a pri zmluve o pripojení zo dňa 23.10.2007 týkajúcej sa tel. čísla XXXXXXXXXX taktiež k sume 2.016,53 eur čo je oveľa viac ako dohodnutá zmluvná pokuta 427,99 eur pri porušení povinností vyplývajúcich z uvedených zmlúv o pripojení. Formu zmluvy o pripojení nie je možné bezvýhradne považovať za formulárový typ zmluvy, ktorý žalovanému neumožňuje ovplyvniť jej obsah, práve naopak. V zmluvách o pripojení zmluvná pokuta, ako paušalizovaná náhrada škody zabezpečovala jednak rozdiel štandardnej a akciovej ceny mobilných zariadení a jednak hodnotu benefitu, ktorý žalovaný získal uzatvorením uzatvorením zmluvy o pripojení na dobu 24 mesiacov. Pri odôvodnenosti neprijateľnosti zmluvnej pokuty vychádzal súd prvého stupňa z nesprávneho právneho posúdenia, keď navodzuje dojem, akoby žalovaný počas doby viazanosti splácal mobilné zariadenia, ktoré získal uzavretím zmlúv o pripojení, preto by bolo nespravodlivé, aby mu bola vyúčtovaná zmluvná pokuta v rovnakej výške na konci zmluvného vzťahu ako jeho začiatku. Predmetné právne posúdenie je treba považovať za absolútne nedostačujúce a neodôvodnené, pretože súd prvého stupňa mal zmluvnú pokutu posúdiť z viacerých aspektov nie iba jej prirovnaním k poslednému mesačnému paušálu, keď týmto sa hradilo poskytnutie mesačného balíka

minút, v tomto prípade pri oboch zmluvách 250 minút a nie postupné splatenie mobilného zariadenia. Na základe vykonaných dôkazov dospel súd prvého stupňa k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil, keď sa nevyporiadal so zvýhodnenou kúpnu cenou mobilného telefónu a hodnotou benefitu, ktorý bol zabezpečený zmluvnou pokutou. Žiadal priznať mu náhradu trov konania na súde prvého stupňa ako aj odvolacieho.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas, oprávnenou osobou - účastníkom konania, proti rozhodnutiu, proti ktorému bol tento opravný prostriedok prípustný, preskúmal vec podľa ust. § 212 ods. 1 a 2 O.s.p., posúdil v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania, prejednal bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 O.s.p., a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutej zamietajúcej časti je vecne správny.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku a spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvého stupňa zistil v potrebnom rozsahu skutkový stav, vec čiastočne správne právne posúdil, svoje rozhodnutie náležite odôvodnil.

Podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Nebol dôvod nesúhlasiť s argumentáciou použitou súdom prvého stupňa na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia. U dôvodov predostretých okresným súdom dostatočne jasne a i objektívne presvedčivo by tak zásadne postačovalo i len konštatovať ich správnosť a odvolať sa na ne (prvá časť ust. § 219 ods. 2 O.s.p.), odvolací súd však aj v tejto konkrétnej veci musí učiniť zadosť povinnosti vyporiadať sa i s tzv. odvolacími námietkami, a preto, ale aj pre celkovú úplnosť nad rámec už uvedeného súdom prvého stupňa dopĺňa (§ 219 ods. 2 O.s.p. in fine) nasledovné:

Z úpravy ustanoveniami § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. už k času rozhodovania napádaným rozsudkom súdu prvého stupňa a i k času rozhodovania odvolacieho súdu vyplýva, že už skôr existujúca možnosť súdu v rozsudku, týkajúcom sa sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka, používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná (podľa ods. 3, účinného už od 15. októbra 2008) bola nahradená povinnosťou vydať takéto rozhodnutie vtedy, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky a súčasne nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie (ods. 4, účinný od 1. marca 2010).

Takáto úprava je procesným ekvivalentom obdobnej úpravy nachádzajúcej sa od 1. marca 2010 v ustanovení § 53a O.z. (teda v tzv. hmotnom práve), pričom jej špecifikom je, že na jej základe súd i v tzv. sporovom konaní (zásadne ovládanom dispozičným princípom), hoc aj len v takom, kde má základná požiadavka žalobcu pôvod v spotrebiteľskej zmluve, môže dotvoriť jeho predmet (konania) tým, že aj bez výslovného návrhu niektorého účastníka konania (vyjadreného buď v žalobe alebo vzájomnej žalobe) určí neplatnosť zmluvnej podmienky s poukazom na jej neprijateľnosť. Nie je rozhodné, či žalobu v takejto veci podal dodávateľ, spotrebiteľ alebo príslušné združenie, ale len to, že výsledky vykonaného dokazovania smerujú k rozhodnutiu v neprospech dodávateľa alebo naopak v prospech spotrebiteľa preto, že niektorá podmienka alebo aj viaceré takéto podmienky v spotrebiteľskej zmluve sú neprijateľné. Takéto určenie (neprijateľnosti a neplatnosti) je tu potom zjavne pre spotrebiteľa za účelom jeho zvýšenej ochrany zaručovanej i na nadnárodnej úrovni (ustanovením povinnosti na porušenie noriem spotrebiteľského práva reagovať aj bez výslovného návrhu spotrebiteľa) a tiež v smere eliminovania rizika výskytu neprijateľných podmienok (v tejto súv. por. najmä tzv. hmotnoprávnu povinnosť dodávateľa sa zdržať používania podmienky určenej za neprijateľnú i vo vzťahoch s ostatnými spotrebiteľmi podľa § 53a ods. 1 O.z.), na druhej strane však i na ochranu dodávateľa takýmto určením dotknutého

(ako ustanovením možnosti brojiť aj proti samostatnému výroku o určení neprijateľnosti a neplatnosti podmienky, ktorý by tu nebyť úpravy z ust. § 153 ods. 4 O.s.p. byť nemusel, tak i ustanovením prípustnosti dovolania v takýchto prípadoch a umožnením tak osobe rozhodnutím dotknutej toto napadnúť i za pomoci mimoriadneho opravného prostriedku).

Vo vzťahu k určeniu dojednaní o zmluvnej pokute za neprijateľnú zmluvnú podmienku neplatí to, čo u úrokov z omeškania, čiže nie je tu obdoba žiadnej obraznej „záchranej brzdy“ v podobe nástupu zákonných úrokov z omeškania (pre prípad výpadku tých dojednaných zmluvne, avšak pri uplatnení noriem spotrebiteľského práva neprijateľne). Logickým dôsledkom toho musí byť, že dojednanie o zmluvnej pokute môže z pohľadu prijateľnosti (a platnosti) podmienky buď obstať alebo naopak padnúť len ako celok aj so všetkými rizikami z toho pre strany zmluvného vzťahu plynúcimi, opäť na rozdiel od bežnej úpravy zmluvných pokút v ust. § 544 - 545 O.z. a práva súdu ich výšku znížiť podľa § 545a O. z..

Slovenský právny poriadok neustanovuje (na rozdiel od výšky úrokov z omeškania) pre výšku zmluvných pokút žiaden strop (obmedzenie) a principiálne by šlo akceptovať i obhajobu konkrétnej výšky zmluvnej pokuty v prejednávanej veci záujmom operátora mobilnej telekomunikačnej siete na doplatení zľavy z ceny telefónu, poskytnutej v očakávaní riadneho plnenia si povinností zo strany zákazníka (ak sa príslušné očakávanie nenaplní) a na zaplatení paušalizovanej náhrady škody za rovnako očakávaný (avšak počínaním zákazníka zmarený) stav nárastu majetku operátora o platby za služby počas doby viazanosti; prijať už nešlo (a to predovšetkým pre argumenty ponúknuté už súdom prvého stupňa) konkrétnu podobu dojednaní o tzv. pevnej zmluvnej pokute (nezohľadňujúcej najmä faktor dĺžky zotrvania spotrebiteľa pri riadnom plnení povinností, vyplývajúcich mu zo zmluvy).

Práve nezakotvenie - v zmluvnom dojednaní, o ktoré tu ide - takého spôsobu určenia výšky zmluvnej pokuty, ktorý by bol schopný vyhodnocovať aj pomer dĺžky času „stráveného“ riadnym plnením si zmluvných povinností spotrebiteľom a dĺžky času, v ktorom to takto naopak nebolo i v spojitosti s nutnosťou dodávateľa (veriteľa) sa v spotrebiteľských vzťahoch takpovediac potrafiť, aby dojednanie ešte bolo možné považovať za prijateľné a preto platné, potom v prejednávanej veci aj podľa názoru odvolacieho súdu musí mať za následok záver o neprijateľnosti a neplatnosti zmluvnej podmienky a nemožnosť vyhovieť žalobe v časti, ktorej sa opiera o takúto podmienku.

Európsky súdny dvor v rozsudku vo veci C-618/10 zo dňa 14.6.2012 skonštatoval, že Smernici Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách odporuje španielska právna úprava, ktorá poskytuje vnútroštátnemu súdu v prípade, že rozhodne o neplatnosti nekalej zmluvnej podmienky možnosť zmeniť obsah tejto podmienky. Súdny dvor vyslovil názor, že taká možnosť - ak by sa vnútroštátnemu súdu priznala - by mohla odstrániť odstrašujúci účinok pre dodávateľov spočívajúci v tom, že sa takéto nekalé podmienky voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnia. Preto taká možnosť zaručuje menej účinnú ochranu spotrebiteľov než je ochrana, ktorá vyplýva z neuplatňovania týchto podmienok. Pokiaľ by totiž vnútroštátny súd mohol meniť obsah nekalých podmienok, predajcovia alebo dodávateľia by sa mohli pokúšať dotknuté podmienky používať s vedomím, že aj keby bolo rozhodnuté o ich neplatnosti, mohol by súd zmeniť zmluvu tak, že by týmto spôsobom ostali ich záujmy zabezpečené. V dôsledku toho sú vnútroštátne súdy pri konštatovaní existencie nekalej zmluvnej podmienky povinné takúto podmienku iba neuplatniť, aby nebola záväzná pre spotrebiteľa, avšak nemôžu zmeniť jej obsah. Zmluva, do ktorej sa vložila zmluvná podmienka, musí v zásade existovať ďalej bez akejkoľvek inej zmeny, okrem odstránenia nekalých podmienok, pokiaľ je jej ďalšia existencia možná v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva. Z uvedeného rozhodnutia ESD vyplýva nemožnosť vnútroštátneho súdu v spotrebiteľských veciach využiť tzv. moderačné právo upravené v § 545a Občianskeho zákonníka, žalobca teda nemá právo na zmluvnú pokutu, keďže ide o spotrebiteľský spor.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti ako vecne správny podľa ust. § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd tak, že úspešnému účastníkovi ich náhradu nepriznal z dôvodu, že si trov odvolacieho konania neuplatnil.

Senát krajského soudu uvedený rozsudek přijal poměrem hlasů 3:0, tedy jednohlasně.

Poučení:

Tento rozsudek nemožno napadnout odvoláním.